
Naturtypekartlegging i Hemne i 2015

Supplerende kartlegging med særlig vekt på området mellom Rovatnet og E39

Miljøfaglig Utredning, notat 2015–N21

Dato: 05.01.2016

Notat 2015-N21

<p>Utførende institusjon: Miljøfaglig Utredning AS</p> <p>www.mfu.no</p>	<p>Prosjektansvarlig: Geir Gaarder</p>
<p>Oppdragsgiver: Hemne kommune og Fylkesmannen i Sør-Trøndelag</p>	<p>Prosjektmedarbeider(e): John Bjarne Jordal og Kristin Wangen</p> <p>Kontaktperson hos oppdragsgiver: Martin G. Hanssen (Hemne kommune)</p>
<p>Referanse: Gaarder, G., Jordal, J. B & Wangen, K. 2015. Naturtypekartlegging i Hemne kommune i 2015. Supplerende kartlegging med særlig vekt på området mellom Rovatnet og E39. Miljøfaglig Utredning, notat 2015-N21. 32 s.</p>	
<p>Referat: Hemne kommune har ønsket en kvalitetssikring og supplerende kartlegging av verdifulle naturtyper langs Sjøa mellom Rovatnet og E39. Med grunnlag i en dags feltarbeid 08.10.2015 ble dette utført og de to eksisterende naturtypelokalitetene der ble revidert og splittet opp i 6 nye lokaliteter, samt at en tidligere ukjent ble påvist langs elva. I tillegg er det i dette notatet også lagt inn en forekomst av oseaniske berg som ble påvist i Mammaholet ved Reinsjøen, som første kjente forekomst av naturtypen i Trøndelag. På oppdrag fra Fylkesmannen i Sør-Trøndelag er det samtidig gjort en vurdering av forekomst og potensial for verdifulle naturtyper og rødlistearter langs Sjøa, Hollaelva og Hagaelva for å styrke kunnskapen om slike langs disse vassdragene.</p>	

***Forsidefoto:** Utsikt ut over Leirvassbukta i sørlige deler av Rovatnet. Lokaliteten er et viktig viltområde, men er i denne rapporten vurdert i forhold til forekomst av forvaltningsprioriterte naturtyper. Foto: Geir Gaarder*

Innhold

1	INNLEDNING.....	4
2	MATERIALE OG METODER	5
3	RESULTATER	6
	UNDERSØKTE OMRÅDER	6
	FUNN AV VERDIFULLE NATURTYPER	7
4	VURDERING AV VASSDRAGSTILKNYTTEDE NATURVERDIER LANGS HAGAELVA, HOLLAELVA OG SØA	27
	HAGAELVA.....	28
	HOLLAELVA.....	29
	SØA.....	30
	SAMLET VURDERING	31
5	KILDER	32

1 Innledning

Hemne kommune ønsker å få oppdatert og styrket sin kunnskap om forvaltningsprioriterte naturtyper i kommunen, til bruk i sin saksbehandling. Dette inkluderer bl.a. for innspill ved revisjon av vassdragskonsesjoner. I den forbindelse ønsket de i 2015 en gjennomgang av naturverdiene langs nedre deler av Sjøa, ei elva som kommer ned fra Hemneskjølen og renner ut i Rovatnet. Konkret var det nedre deler av strekningen, fra nærområdet til vegkrysset mellom E39 og riksveg 680 og ned til Rovatnet som skulle oppgraderes dette året.

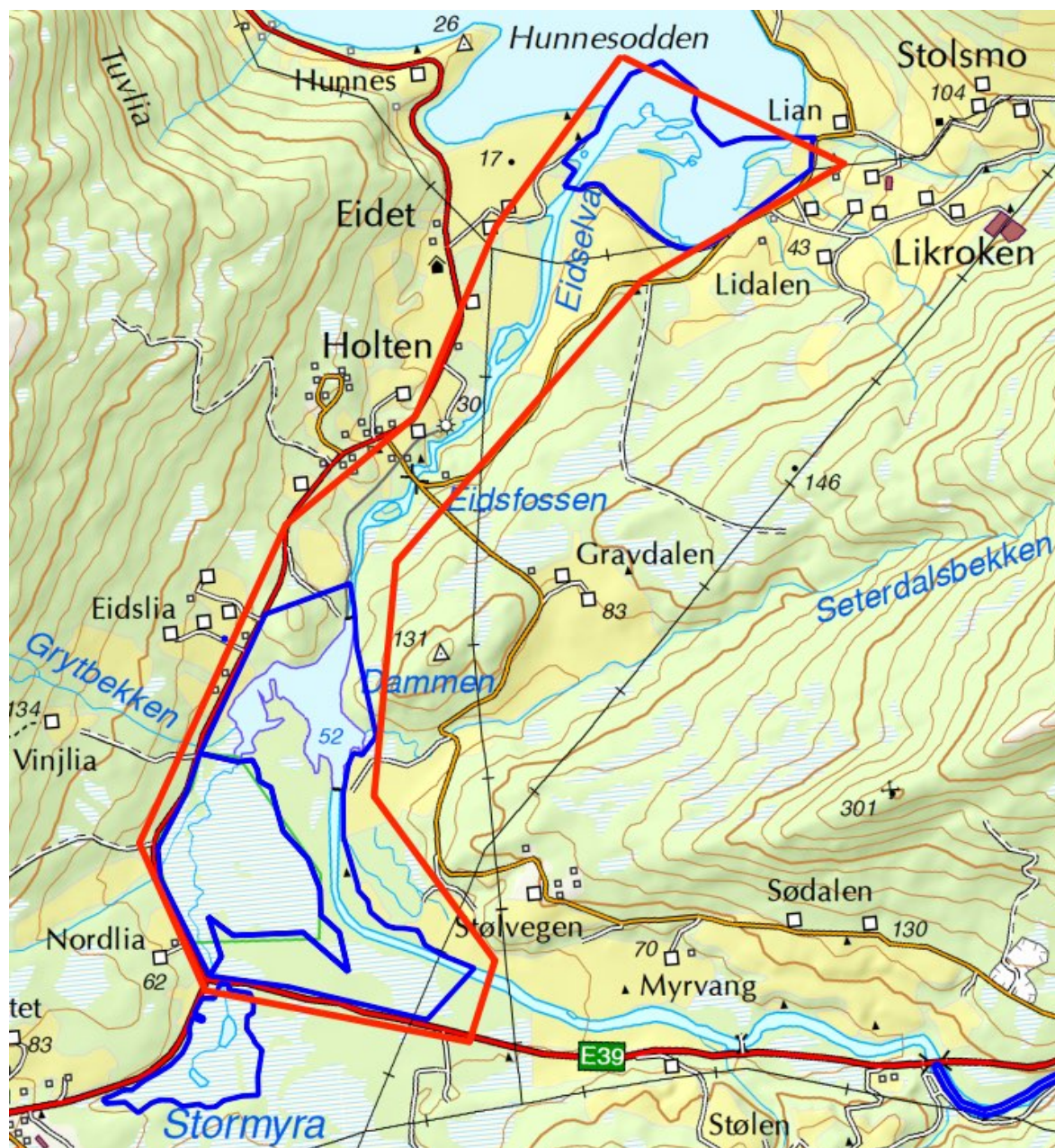
I dette notatet er det på oppdrag fra Fylkesmannen i Sør-Trøndelag også gjort en kort vurdering av naturverdier i Sjøa-vassdraget, samt nærliggende Hollaelva og Hagaelva. Dette for å få en bedre oversikt over kunnskapsnivået om forvaltningsprioriterte naturtyper knyttet til disse vassdragene.

Til sist er notatet også supplert med en naturtypelokalitet påvist under en separat fagtur utført av John Bjarne Jordal, ved søk etter regnskogstilknyttede moser i ytre deler av Hemne kommune.

Martin Hanssen har vært kontaktperson i Hemne kommune og takkes for tilsendt bakgrunnsinformasjon om prosjektet.

2 Materiale og metoder

Kartleggingen bygger på vanlig metodikk for naturtyperegistreringer (Direktoratet for naturforvaltning 2007), inkludert faktaarkutkast fra 2014/2015. I tillegg kommer nasjonale rødlister (Kålås et al. 2010, Lindgaard & Henriksen 2011).

Figur 1 Grov oversikt over utredningsområdet langs Sørøya/Eidselva i Hemne kommune i 2015, avgrenset med rød strek. Blå streker viser grenser for gamle naturtyper innenfor området.

Feltarbeidet innenfor utredningsområdet langs Sørøya/Eidselva ble utført 08.10.2015 av Geir Gaarder. Det var pent vær med så vidt frost om morgenen. Tidspunktet var godt egnet til å fange opp moser og lav og litt seint på året for å få fullgod oversikt over karplanter og sopp. Det var ikke egnet for å fange opp hekkende våtmarksfugl (men kunne fungert for enkelte arter på trekk), men dette var heller ikke et fagtema som skulle utredes i denne omgang.

Det har ikke vært utført nytt feltarbeid direkte rettet mot mulig revisjon av konsesjonsvilkårene.

3 Resultater

Undersøkte områder

Området mellom E39 og Rotvatnet ble dels befart med bil, langs vegnett på begge sider av elva, og dels til fots. Det ble foretatt i alt fem mindre fotturer, en sørover mot Dammen med utgangspunkt fra E39, en ved utløpet av Grytbekken i Dammen, en ovenfor Eidsfossen, en langs Eidselva øst for Holten og en ved utløpet av Eidselva i Rotvatnet, inkludert deltaet til Seterelva i øst.

Figur 2 Utløpet av Grytbekken i Dammen var tidligere en del av en større naturtypelokalitet i dette området. Den ble reinventert, men det meste av arealet vurdert å være for påvirket og uten spesielle kvaliteter som forsvarte status som forvaltningsprioritert naturtype. Foto: Geir Gaarder

Figur 3 Terrenget på sørsiden av Eidsfossen var også potensielt interessant mulig område for forvaltnings-prioriterte naturtyper. Elva renner rolig her og har noe gråorskog langs breddene. Det ble likevel ikke funnet spesielle kvaliteter her, til det var skogen for ung og flompåvirkningen for svak. Foto: Geir Gaarder

Funn av verdifulle naturtyper

Det var opprinnelig avgrenset 3 naturtypelokaliteter innenfor undersøkelsesområdet mellom Rotvatnet og E39, inkludert et naturreservat. Verneområdet er ikke reinventert, mens det ble funnet grunnlag for å splitte opp de to andre i fire nye lokaliteter. I tillegg ble en tidligere ukjent lokalitet med flommarkskog påvist øst for Holten langs Eidselva, samt at John Bjarne Jordal i høst fant en lokalitet i Mammaholet på sørsiden av Reinsjøen som også er tatt med her. Beskrivelsene av disse følger nedenfor.

1 Vollan – skog BN00019734

Naturtype(r): Flommarkskog
 Delnaturtype(r): Flompåvirket oreskog
 Verdi: C (lokalt viktig)
 Undersøkt/kilder: Feltsjekk Geir Gaarder 08.10.2015
 UTM: 501800 7009200

Beskrivelse

Innledning: Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet Geir Gaarder 02.11.2015 basert på eget feltarbeid 08.11.2015. Feltarbeidet ble utført på oppdrag for Hemne kommune. Lokaliteten har tidligere vært del av et større område registrert som intakt lavlandsmyr (BN00019734 – Stormyra), basert på data fra 1970- til tidlig 2000-tallet, med verdi viktig – B. Rødlistestatus for arter følger norsk rødliste fra

2010. I forhold til tidligere avgrensning av området er det splittet opp i ulike naturtyper og fått mer presise grenser.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger inntil Søa, ei elv som renner ut i Rovatnet sør for Kyrkjsæterøra, samt øst for Vinjefjorden. Berggrunnen er kalkfattig. Lokaliteten grenser mot egen naturtypelokalitet i form av intakt kystmyr i sør, mot elveforbygning i nord og mot fravær av flommarkspreg i øst og vest.

Naturtyper, delnaturtyper og vegetasjonstyper: Det er her snakk om en høgstaudepreget flommarkskog, med innslag av gamle flomløp og bekkesig. Høgstaudepreget er noe svakt i partier. Lokaliteten er såpass liten og påvirket at mye av den får et ustrukturert kantsonepreg.

Artsmangfold: Gråor er dominerende treslag. I tillegg forekommer bjørk, hegg og rogn. I feltsjiktet opptrer typiske arter som kvitbladtistel, skogrørkvein og bringebær. Ingen spesielt sjeldne eller krevende arter ble funnet. Ei kattugle ble skremt opp i østkant av lokaliteten.

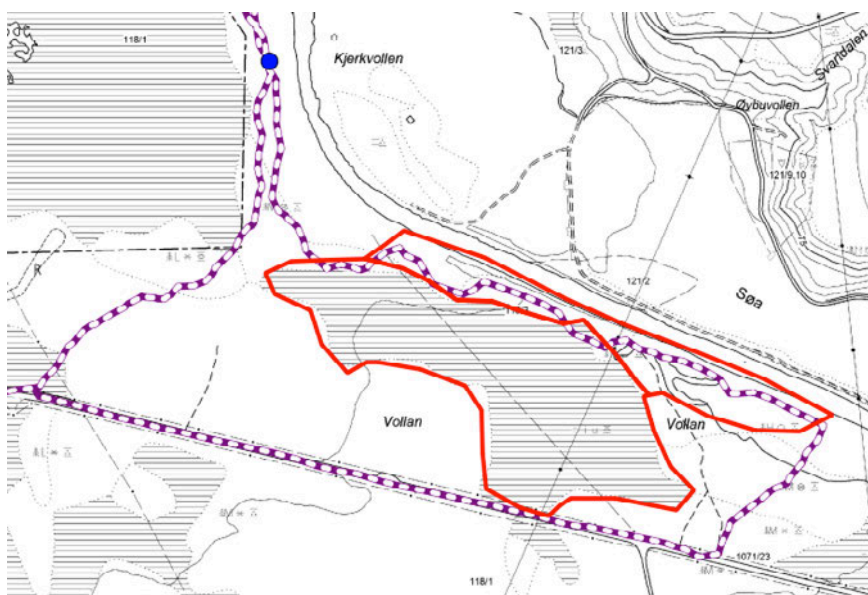
Fremmede arter: Ikke registrert.

Bruk, tilstand og påvirkning: Elva er forbygd på strekningen, noe som medfører drastisk reduksjon i overlevelseshabilitetene for arter avhengig av flomdynamikk. Trærne må betegnes som middelalderende, men med varierende alder. Det er sparsomt med biologisk gamle trær og dødt trevirke. Ei kraftlinje går gjennom lokaliteten.

Del av helhetlig landskap: Det er flere og til dels mer intakte rester av flommarkskog lenger nedover langs samme vassdrag.

Begrunnelse for verdisetting: Med grunnlag i faktaark fra høsten 2014 oppnår lokaliteten middels vekt for størrelse (22 daa), lav vekt på artsdiversitet (ingen rødlistearter), lav vekt på tilstand og påvirkning, samt middels på landskapsøkologi. Samlet sett gir dette verdien lokalt viktig – C.

Skjøtsel og hensyn: Det beste for naturverdiene er å la miljøet få ligge i fred for ytterligere fysiske inngrep og hogst (men det aller beste hadde selvsagt vært å fjerne den gamle elveforbygningen). Spredning av fremmede treslag bør unngås (her gjelder dette også for norsk gran).

Figur 4 Omtalt lokalitet Vollan – skog er den nordlige, smale av disse to. Blå prikk viser funn av enkelte kravfulle arter og fiolett stiplet linje turruta som ble fulgt under feltarbeidet 08.10.2015.

Figur 5 Parti av flommarkskogen, i et parti med et slags bekkeløp parallelt med elva (det var mye vann i systemet ved besøket, som følge av kraftig regnvær et par dager tidligere). Foto: Geir Gaarder

Figur 6 Trolig rest av det gamle elveløpet, eventuelt et gammelt flomløp, men nå skilt fullstendig fra elva som følge av forbygning. Foto: Geir Gaarder

2 Vollan - myr

Naturtype(r): Kystmyr
Delnaturtype(r): Annen kystmyr
Verdi: B (viktig)
Undersøkt/kilder: Feltsjekk Geir Gaarder 08.10.2015
UTM: 501650 7009160

Beskrivelse

Innledning: Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet Geir Gaarder 02.11.2015 basert på eget feltarbeid 08.11.2015. Feltarbeidet ble utført på oppdrag for Hemne kommune. Lokaliteten har tidligere vært del av et større område registrert som intakt lavlandsmyr (BN00019734 – Stormyra), basert på data fra 1970- til tidlig 2000-tallet, med verdi viktig – B. Røddlistestatus for arter følger norsk rødliste fra 2010. I forhold til tidligere avgrensning av området er det splittet opp i ulike naturtyper og fått mer presise grenser.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger på sørsiden av Sjøa, ei elv som renner ut i Rovatnet sør for Kyrkjæterøra, samt øst for Vinjefjorden. Berggrunnen er kalkfattig. Lokaliteten grenser mot egen naturtypelokalitet i form av flommarkskog i nord, og mot fastmarkskogsmark på andre kanter, dels E39 i sør.

Naturtyper, delnaturtyper og vegetasjonstyper: Det er snakk om ei overveiende flat nedbørsmyr, uten tydelige strukturer i form av erosjonsfurer, tjern, lagg eller forhøyninger.

Artsmangfold: Vegetasjonen er fattig. Det står spredt med småvokst furu her, særlig i kantsoner. Ellers opptrer typiske arter som røsslyng, blokkebær, torvmyrull og bjønnskjegg på myra. Den er potensielt leveområde for våtmarksfugl, kanskje også krevende og/eller rødlistearter, som del av et større våtmarksystem.

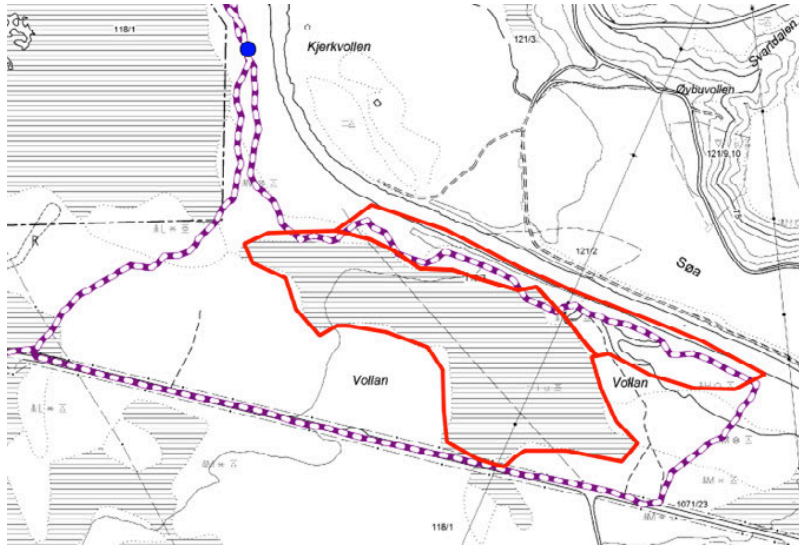
Fremmede arter: Ikke registrert.

Bruk, tilstand og påvirkning: Myra virker intakt i forhold til fysiske inngrep. Veggen har neppe påvirket myra eller kantsoner til den i merkbar grad. Tidligere utført elveforbygning mot Sjøa kan nok ha påvirket kantsona i nord, men som myrsystem vurderes den likevel å være intakt. Det har vært hogd noe i vest ganske nylig, men mye av kantsona til myra er fremdeles intakt med middelaldrende furu. Ei kraftlinje krysser over myra.

Del av helhetlig landskap: Et naturreservat rett på nordvestsiden inneholder lignende myrtyper og er vernet for å bevare myrverdier (men dette er større og bedre utviklet, samt vurderes å ha innslag av høgmyr).

Begrunnelse for verdisetting: Med grunnlag i faktaark fra høsten 2014 oppnår lokaliteten høy vekt for størrelse (58 daa), middels som type, høy ut fra tilstand og middels ut fra biogeografiske krav. Samlet sett gir dette verdien viktig – B.

Skjøtsel og hensyn: Det beste for naturverdiene er å la miljøet få ligge i fred for ytterligere fysiske inngrep og hogst (men det aller beste hadde selvsagt vært å fjerne den gamle elveforbygningen). Spredning av fremmede treslag bør unngås (her gjelder dette også for norsk gran).

Figur 7 Omtalt lokalitet Vollan – skog er den sørlige av disse to. Fiolett stiplet linje viser turruta som ble fulgt under feltarbeidet 08.10.2015.

Figur 8 Utsikt utover myra, sett fra nordvest og østover. Foto: Geir Gaarder

3 Dammen sør

Naturtype(r):	Flommarkskog
Delnaturtype(r):	Flompåvirket oreskog
Verdi:	B (viktig)
Undersøkt/kilder:	Feltsjekk Geir Gaarder 08.10.2015
UTM:	501350 7009800

Beskrivelse

Innledning: Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet Geir Gaarder 02.11.2015 basert på eget feltarbeid 08.11.2015. Feltarbeidet ble utført på oppdrag for Hemne kommune. Lokaliteten har tidligere vært del av et større område registrert som intakt lavlandsmyr (BN00019734 – Stormyra), basert på data fra 1970- til tidlig 2000-tallet, med verdi viktig – B. Rødlistestatus for arter følger norsk rødliste fra 2010. I forhold til tidligere avgrensning av området er det splittet opp i ulike naturtyper og fått mer presise grenser.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger langs Sjøa rett før Dammen, ei elv som renner ut i Rovatnet sør for Kyrkjæterøra, samt øst for Vinjefjorden. Berggrunnen er kalkfattig. Lokaliteten grenser mot egen naturtypelokalitet i form av et aktivt delta i nord, og ellers dels mot elveforbygning langs elva, samt lite flompåvirket skog i andre retninger.

Naturtyper, delnaturtyper og vegetasjonstyper: Det er her snakk om en høgstaudepreget flommarkskog, med innslag av gamle flomløp. Høgstaudepreget blir gradvis fattigere mot vest og er sterkest i skogpartiene nær elva.

Artsmangfold: Gråor er dominerende treslag. I tillegg forekommer bjørk, hegg og rogn. I feltsjiktet opptrer typiske arter som bringebær, vendelrot, strutseving og skogstjerneblom. På gadd av gråor ble det gjort et par funn av langnål (NT), en flommarkstilknyttet og nokså sjelden art i distriktet. På levende trær forekommer arter som kystårenever, vrenger, lungenever og skrubbenever sparsomt.

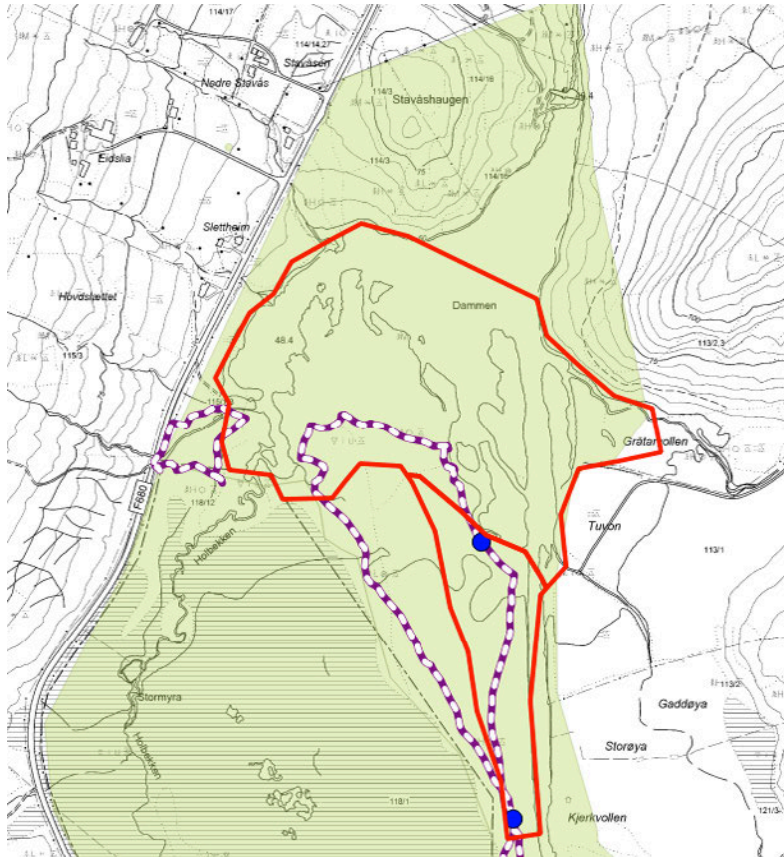
Fremmede arter: Ikke registrert innenfor lokaliteten, men et plantefelt ligger like på sørsiden.

Bruk, tilstand og påvirkning: Elva er delvis forbygd på strekningen, noe som på sikt kan redusere overlevelsesmulighetene for arter avhengig av flomdynamikk. Skogen er middelaldrende til eldre. Stedvis finnes noe dødt trevirke, både i form av gadd og læger, men ikke store mengder (normalt ikke over 5-10 stokker/daa). Trærne er ikke spesielt grove, kanskje opp mot 30-40 cm i dbh. Så vidt litt beiteskader på rogn forårsaket av elg.

Del av helhetlig landskap: Det er flere rester av flommarkskog både lenger sør og nord for avgrenset lokalitet langs dette vassdraget, men avgrenset lokalitet representerer en av de største og mest intakte (både relativt gammel skog og fremdeles litt flomdynamikk her).

Begrunnelse for verdisetting: Med grunnlag i faktaark fra høsten 2014 oppnår lokaliteten høy vekt for størrelse (34 daa), lav til middels vekt på arts mangfold (en rødlisteart – usikkert potensial for flere), middels vekt på tilstand og påvirkning, samt middels på landskapsøkologi. Samlet sett gir dette verdien viktig – B.

Skjøtsel og hensyn: Det beste for naturverdiene er å la miljøet få ligge i fred for ytterligere fysiske inngrep og hogst (men det aller beste hadde selvsagt vært å fjerne den gamle elveforbygningen). Spredning av fremmede treslag bør unngås (her gjelder dette også for norsk gran).

Figur 9 Omtalt lokalitet Dammen sør er den sørlige av de to avgrenset med rød strek. Blå prikk viser funn av enkelte kravfulle arter og fiolett stiplet linje turruta som ble fulgt under feltarbeidet 08.10.2015. Lysegrønn farge viser tidligere avgrensede naturtypelokaliteter.

Figur 10 Parti av flommarkskogen, på en del med mye sølvbunke, noe som kan være en rest av tidligere beitepåvirkning. Foto: Geir Gaarder

4 Dammen

Naturtype(r):	Aktivt delta
Delnaturtype(r):	-
Verdi:	B (viktig)
Undersøkt/kilder:	Feltsjekk Geir Gaarder 08.10.2015
UTM:	501300 7010100

Beskrivelse

Innledning: Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet Geir Gaarder 02.11.2015 basert på eget feltarbeid 08.11.2015. Feltarbeidet ble utført på oppdrag for Hemne kommune. Lokaliteten har tidligere vært del av et større område registrert som intakt lavlandsmyr (BN00019734 – Stormyra), basert på data fra 1970- til tidlig 2000-tallet, med verdi viktig – B. Rødlistestatus for arter følger norsk rødliste fra 2010. I forhold til tidligere avgrensning av området er det splittet opp i ulike naturtyper, samt at de dypereliggende og ikke flommarkspregede arealene i selve Damman og mot demningen er tatt ut.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger inntil Sjøa, ei elv som renner ut i Rovatnet sør for Kyrkjsæterøra, samt øst for Vinjefjorden. Berggrunnen er kalkfattig. Lokaliteten grenser mot egen naturtypelokalitet i form av intakt kystmyr i sør, mot elveforbygning i nord og mot fravær av flommarkspreget i øst og vest. Det virker som om det er ganske sandrike løsmasser her.

Naturtyper, delnaturtyper og vegetasjonstyper: Siden det er snakk om et deltaområde vil variasjonen i grunntyper basert på NiN være ganske stor. Ferskvannsmiljøene er ikke grundig undersøkt, men trolig finnes noe flytebladsamfunn (ut fra Fremstad sitt system) her. I tillegg er det en god del helofyttsumper (fattige). Innenfor går det over i mulige våtenger (usikker opprinnelse og stabilitet) og flommarkskog (eller helst gjengroende våtenger), også disse av kalkfattige og nokså næringsfattige utforminger.

Artsmangfold: Ute i vatnet ble det påvist litt vanlig tjernaks og krypsiv, men trolig finnes flere typiske arter for noe oligotrofe (næringsfattige innsjøer) her. Helofyttsumpene har mye flaskestarr, men også innslag av bl.a. elvesnelle. Innenfor våtenger med skogørkvein og kantsonemiljøer med myrhatt. For øvrig arter som blåtopp og trådsiv. I kantsoner i sørlige deler fastmarkskog/flommarkskog, med gråor, samt litt vier, bjørk og rogn.

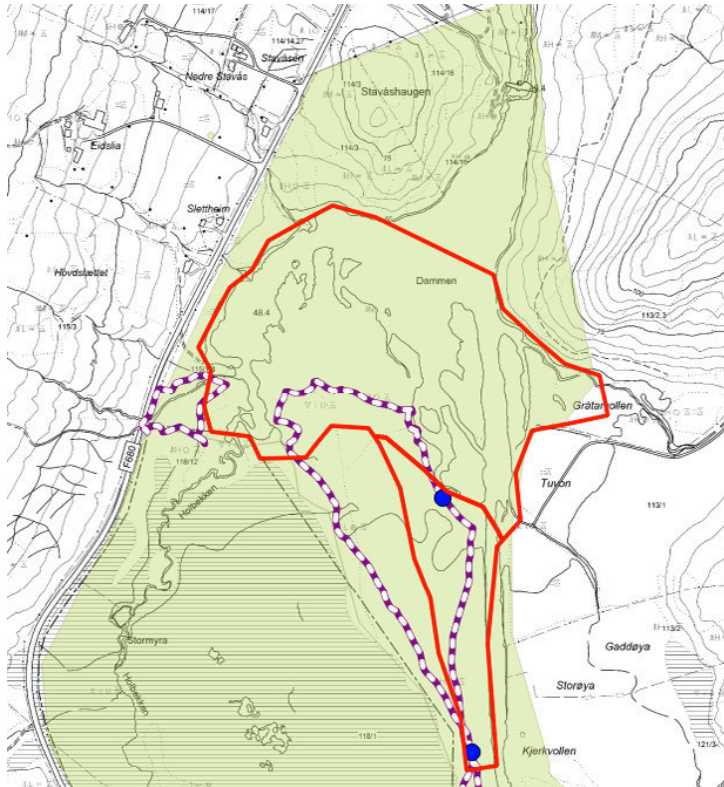
Fremmede arter: Ikke registrert.

Bruk, tilstand og påvirkning: Damman er et reguleringsmagasin og vannstanden er derfor tidligere manipulert. Det er her ikke sjekket nærmere historikken eller nåværende manøvreringsreglement, men deltapreget virket ved besøket ganske stabilt. For øvrig ble det ikke observert fysiske inngrep. Derimot har området sikkert vært brukt en del til husdyrbeite og gjerne også som slåttemark tidligere, uten at omfang og tidspunkt for opphør er sjekket opp.

Del av helhetlig landskap: Også ved vassdraget sitt utløp i Rovatnet ligger det et ferskvannsdelta.

Begrunnelse for verdisetting: Med grunnlag i faktaark fra høsten 2014 oppnår lokaliteten middels vekt for størrelse (143 daa), middels vekt på påvirkning, utforming, objektinnhold og del landskap. Samlet sett gir dette verdien viktig – B.

Skjøtsel og hensyn: Det er særlig viktig å unngå fysiske inngrep her, men også forurensning eller tilslamming (ut over det tilstøtende vassdrag naturlig bidrar med). Som deltaområde er det viktig å se lokaliteten i sammenheng med nærliggende miljøer på elvesletta ovenfor, og også unngå inngrep i dem. Samtidig er lokaliteten delvis kulturbetinget som følge av gammel dam i nordenden av tjernet, og tilstanden har trolig vært stabil i så lang tid at reguleringshøyder der neppe bør endres (men dette må eventuelt sjekkes nærmere med historikken).

Figur 11 Omtalt lokalitet Dammen er den nordlige av de to avgrenset med rød strek. Blå prikk viser funn av enkelte kravfulle arter og fiolett stiplet linje turruta som ble fulgt under feltarbeidet 08.10.2015. Lysegrønn farge viser tidligere avgrensede naturtypelokaliteter.

Figur 12 Deltaområdet ved utløpet av Søa i Damman. Store enger med helofyttsumpmer med flaskestarr preger området, samt litt flytebladsamfunn med tjernaks i vannet. Foto: Geir Gaarder

5 Sørvollan

Naturtype(r): Flommarkskog
Delnaturtype(r): Flompåvirket oreskog
Verdi: B (viktig)
Undersøkt/kilder: Feltsjekk Geir Gaarder 08.10.2015
UTM: 502020 7011450

Beskrivelse

Innledning: Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet Geir Gaarder 02.11.2015 basert på eget feltarbeid 08.11.2015. Feltarbeidet ble utført på oppdrag for Hemne kommune. Ingen registreringer er kjent herfra tidligere. Rødlistestatus for arter følger norsk rødliste fra 2010.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger inntil vestsiden av Eidselva, ei elv som renner ut i Rovatnet sør for Kyrkjæterøra, samt øst for Vinjefjorden. Den omfatter et litt rolig parti av elva, med rester av gamle flomløp. Berggrunnen er kalkfattig. Lokaliteten grenser mot elva i øst (dels forbygninger), mot dyrket mark i nord og vest, samt mot krattskog og litt skrotmark i sør.

Naturtyper, delnaturtyper og vegetasjonstyper: Det er her snakk om en høgstaudepreget flommarkskog, med innslag av gamle flomløp og bekkesig.

Artsmangfold: Gråor er dominerende treslag. I tillegg forekommer bjørk, hegg og rogn, samt at også ei alm (NT) ble funnet. I feltsjiktet opptre typiske arter som gauksyre, skogsvinerot, bringebær, sølvbunke, hengeving, strutseving og skogstjerneblom. Mannasøtgras, tusenblad, åkermynte, vanlig tjernaks og antatt dikeforglemmegei i flomløpet. På gadd av gråor forekommer spredt med langnål (NT – 5 funn ble gjort), samt også litt dvergullnål (3 funn) og noe orekjuke. På levende trær er det sparsomt med skrubbenever. På morkne læger av gråor ble det gjort ett funn av den fuktighetskrevende råtevedmosen fakkeltvebladmose (VU). Dette er første funn i kommunen.

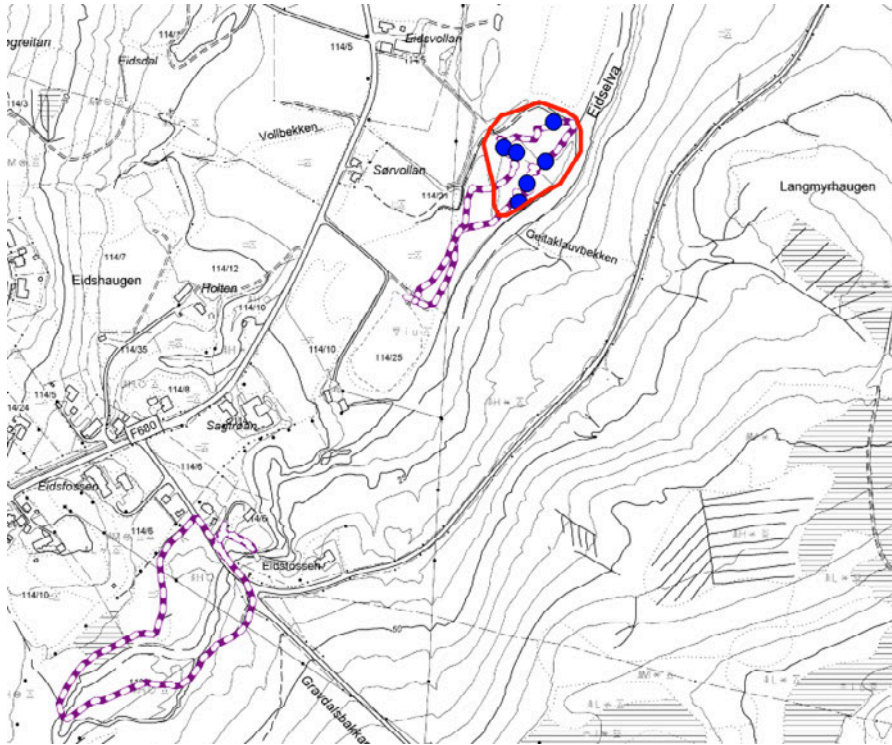
Fremmede arter: Enkelte trær av gran (dels plantet dels frøspredt) forekommer.

Bruk, tilstand og påvirkning: Elva er delvis forbygd på strekningen, noe som på sikt kan redusere overlevelsesmulighetene for arter avhengig av flomdynamikk. Skogen må betegnes som ganske gammel med til dels godt innslag av dødt trevirke i form av både gadd og læger. Trærne er gjerne på 30-40 cm i dbh, og det er nok fort vekk 10-15 læger og gadd pr dekar. Det har skjedd jordbearbeiding mv lokalt helt inntil flomløpet på nordvestsiden.

Del av helhetlig landskap: Det er flere og til dels større rester av flommarkskog både lenger oppe og nede langs samme vassdrag.

Begrunnelse for verdisetting: Med grunnlag i faktaark fra høsten 2014 oppnår lokaliteten middels vekt for størrelse (10 daa), middels vekt på arts mangfold, middels til høy vekt på tilstand, middels vekt på påvirkning, samt middels på landskapsøkologi. Samlet sett gir dette verdien viktig – B.

Skjøtsel og hensyn: Det beste for naturverdiene er å la miljøet få ligge i fred for ytterligere fysiske inngrep og hogst (og helst også fjerne deler av den gamle elveforbygningen). Spredning av fremmede treslag bør unngås (her gjelder dette også for norsk gran, og eksisterende forekomster av arten bør derfor fjernes).

Figur 13 Omtalt lokalitet Sørvollan er avgrenset med rød strek. Blå prikk viser funn av kravfulle og rødlistede arter og fiolett stiplet linje turruta som ble fulgt under feltarbeidet 08.10.2015.

Figur 14 Parti av flommarkskogen, med en del død ved og gamle trær, samt ei gran (fremmed art her) i bakgrunnen. Foto: Geir Gaarder

Figur 15 Nokså grov, noe morken gråorgadd, et typisk miljø for krevende knappnålslav som langnål (NT). Foto: Geir Gaarder

Figur 16 Den morkne stokken der fakkeltvebladmose (VU) ble påvist. Foto: Geir Gaarder

6 Eidsosen

Naturtype(r):	Aktivt delta
Delnaturtype(r):	-
Verdi:	B (viktig)
Undersøkt/kilder:	Feltsjekk Geir Gaarder 08.10.2015
UTM:	502600 7012140

Beskrivelse

Innledning: Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet Geir Gaarder 02.11.2015 basert på eget feltarbeid 08.11.2015. Feltarbeidet ble utført på oppdrag for Hemne kommune. Lokaliteten har tidligere vært del av et større område registrert som deltaområde (BN00019688 – Gåsøran), basert på data fra 1970-tallet (Aune 1976), med verdi viktig – B. Lokaliteten er nå under tvil splittet i to, samt at det er laget mer presise grenser. Rødlistestatus for arter følger norsk rødliste fra 2010.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger ved utløpet av Eidselva i Rovatnet sør for Kyrkjesæterøra. Berggrunnen er kalkfattig. Deltaet virker bygd opp av grus, småstein og sand. Det grenser mot dyrket mark i sør og dypere vann i innsjøen i nord. På vestsiden av elva er det rester av gamle flomløp/elvekiler som ikke ble oppsøkt i felt i 2015.

Naturtyper, delnaturtyper og vegetasjonstyper: Siden det er snakk om et deltaområde vil variasjonen i grunntyper basert på NiN være ganske stor. Ferskvannsmiljøene er ikke grundig undersøkt, men trolig finnes noe flytebladsamfunn (ut fra Fremstad sitt system) her, i det minste inn mot Leirvassbukta i øst. I tillegg er det noe helofyttsummer (fattige). Innenfor går det over i noe som minner mest om mer eller mindre gjengroende våtenger (dels med myrkantpreg), også disse av kalkfattige og nokså næringsfattige utforminger. Småpartier med fastmark (skogsmark eller gjengroende semi-naturlig eng) finnes også.

Artsmangfold: Aune (1976) nevner fra området arter som bukkeblad, duskull, flaskestarr, gulldusk, takrør, sumpsivaks og mannosøtgras. Takrør ble ikke observert under eget besøk og mangler helst nå. De fleste andre artene ble derimot gjenfunnet eller antas fortsatt å forekomme. I tillegg ble det registrert arter som myrhatt, myrklegg, stjernestarr, pors, blåtopp og skogrørkvein. Ellers treslag og busker som bjørk, gråor og einer. Aune (1976) nevner også flere arter fra gråorskog ved elveutløpet, som strutseving, firblad, mjørdurt og vårkål. Det meste av disse skogene er seinere ødelagt av oppdyrking, men det er mulig flere av de nevnte artene opptrer i oreskogsrestene på vestsiden av elveutløpet. For øvrig er deltaet utvilsomt viktig som leveområde for våtmarksfugl, men besøkstidspunktet i 2015 medførte bare enkeltobservasjoner av kvinand her.

Fremmede arter: Så vidt plantet litt gran i kantsona mot dyrket mark.

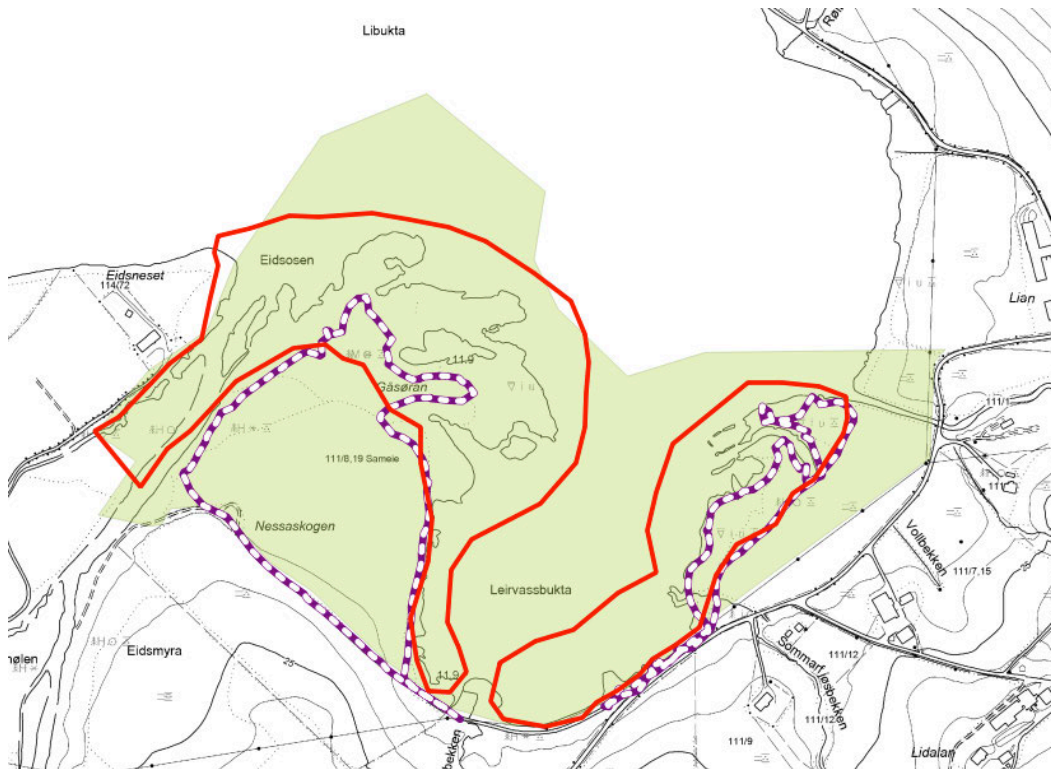
Bruk, tilstand og påvirkning: Området har sikkert vært brukt en del til husdyrbeite og gjerne også som slåttemark tidligere, uten at omfang og tidspunkt for opphør er sjekket opp. Elva er forbygd omtrent helt ned til elveutløpet, dvs også innenfor deler av avgrenset lokalitet. Ellers grenser området dels inn mot fulldyrket mark.

Del av helhetlig landskap: Også på østsiden av Leirvassbukta ligger det et ferskvannsdelta, samt ytterligere ett ved Damman ligg lenger oppe i vassdraget.

Begrunnelse for verdisetting: Med grunnlag i faktaark fra høsten 2014 oppnår lokaliteten middels vekt for størrelse (97 daa), middels vekt på påvirkning, utforming, objektinnhold og del av landskap. Samlet sett gir dette verdien viktig – B.

Skjøtsel og hensyn: Det er særlig viktig å unngå ytterligere fysiske inngrep her, men også forurensning eller tilslamming (ut over det tilstøtende vassdrag naturlig bidrar med). Som deltaområde er

det viktig å se lokaliteten i sammenheng med nærliggende miljøer i sørlige deler av Rovatnet, og også unngå inngrep i dem. Samtidig har lokaliteten vært noe kulturbetinget og det vil sannsynligvis være positivt om en fikk tilbake husdyrbeiting her.

Figur 17 Omtalt lokalitet Eidsosen er den vestlige av de to avgrenset med rød strek. Fiolett stiplet linje viser turruta som ble fulgt under feltarbeidet 08.10.2015. Lysegrønn farge er gammel avgrensning.

Figur 18 Partier av deltaet på rett østsiden av elveutløpet. Foto: Geir Gaarder

Figur 19 Areal med preg av grunnlendt myrkant med pors i kanten mot Leirvassbukta i østre deler. Foto: Geir Gaarder

Figur 20 Parti av flommarksmiljøet på vestsiden av elveutløpet. Bildet er tatt i slutten av november og viser en situasjon med relativt høy vannstand i området. Foto: Martin G. Hanssen

7 Leirvassbukta østside

Naturtype(r): Aktivt delta
Delnaturtype(r): -
Verdi: B (viktig)
Undersøkt/kilder: Feltsjekk Geir Gaarder 08.10.2015
UTM: 502900 7012040

Beskrivelse

Innledning: Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet Geir Gaarder 02.11.2015 basert på eget feltarbeid 08.11.2015. Feltarbeidet ble utført på oppdrag for Hemne kommune. Lokaliteten har tidligere vært del av et større område registrert som deltaområde (BN00019688 – Gåsøran), basert på data fra 1970-tallet (Aune 1976), med verdi viktig – B. Lokaliteten er nå under tvil splittet i to, samt at det er laget mer presise grenser. Røddlistestatus for arter følger norsk rødliste fra 2010.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger ved utløpet av Sæterelva i Rovatnet sør for Kyrkjsæterøra. Berggrunnen er kalkfattig. Deltaet virker bygd opp av grus, småstein og sand. Det grenser mot dyrket mark i sør og dypere vann i innsjøen i nord.

Naturtyper, delnaturtyper og vegetasjonstyper: Siden det er snakk om et deltaområde vil variasjonen i grunntyper basert på NiN være ganske stor. Ferskvannsmiljøene er ikke grundig undersøkt, men trolig finnes noe flytebladsamfunn (ut fra Fremstad sitt system) her, særlig inn mot Leirvassbukta i øst. I tillegg er det noe helofyttsummer (fattige). Fastmarksdelen består i stor grad av kalkfattige våtenger eller friske engsamfunn og kanskje litt sterkt endret mark med engpreg, dels tresatt. Generelt er det vanskelig å trekke en klar grense mellom ferskvann-/våtmarksystem og fastmarksystem her.

Artsmangfold: Aune (1976) nevner fra området arter som bukkeblad, duskull, flaskestarr, gulldusk, takrør, sumpsivaks og mannosøtgras. Takrør ble ikke observert under eget besøk og mangler helst nå. De fleste andre artene ble derimot gjenfunnet eller antas fortsatt å forekomme. I tillegg ble det registrert arter som elvesnelle, lyssiv, ryllsiv, hesterumpe, pors og blåtopp. I den store evja noe sverdlilje. Lite naturengplanter, og på de friske engpartiene vokser særlig arter som sølvbunke, trådsiv, krypsoleie og følblom. Ellers treslag og busker som bjørk, gråor og en del vier. For øvrig er deltaet utvilsomt viktig som leveområde for våtmarksfugl, men besøkstidspunktet i 2015 medførte bare enkeltobservasjoner av kvinand her.

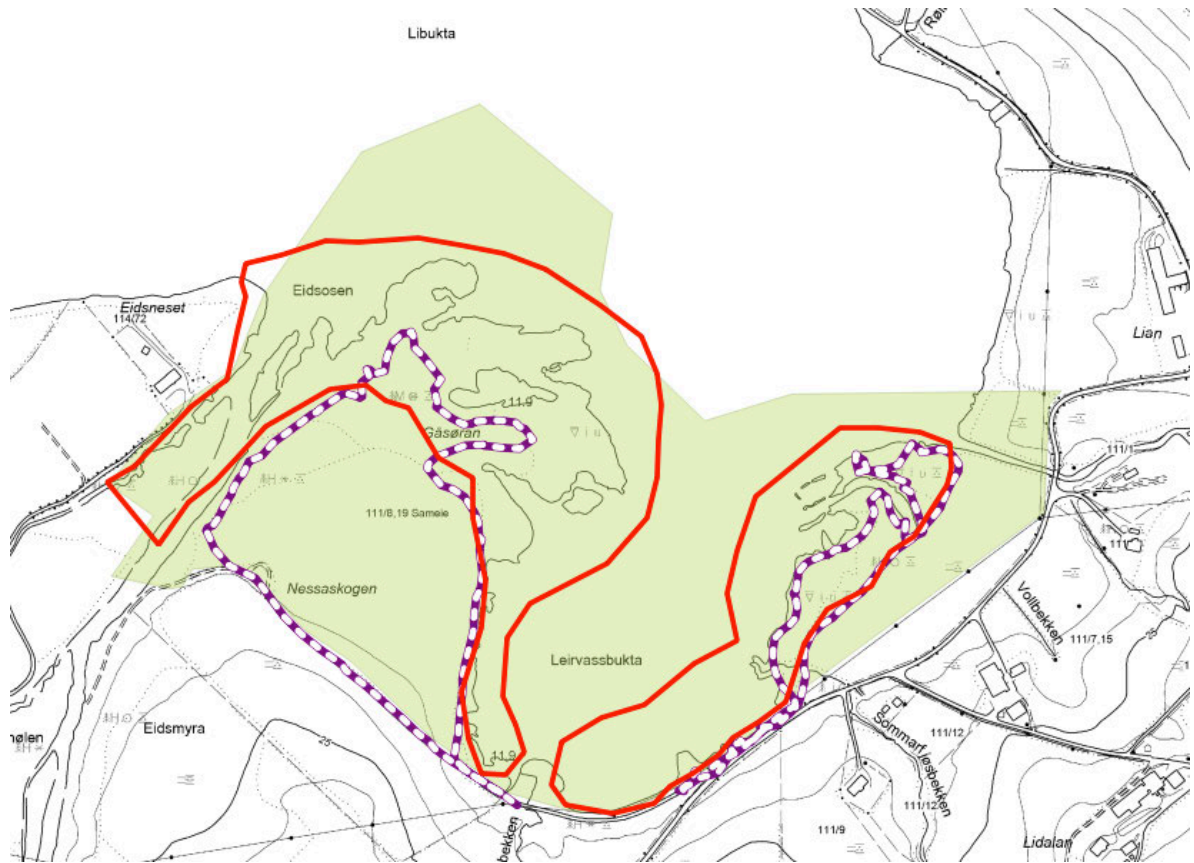
Fremmede arter: Ingen observert.

Bruk, tilstand og påvirkning: Området beites av storfe og beitetrykket virker ganske bra. Det er likevel noe oppslag av småskog her. Det er også stedvis litt spor etter kjøring med tunge kjøretøy (traktor) og helst har det vært gravd noe i den store "evja" inn mot veggen.

Del av helhetlig landskap: Også på østsiden av Leirvassbukta ligger det et ferskvannsdelta, samt ytterligere ett ved Damman ligg lenger oppe i vassdraget.

Begrunnelse for verdisetting: Med grunnlag i faktaark fra høsten 2014 oppnår lokaliteten lav vekt for størrelse (46 daa), middels vekt på påvirkning, utforming, objektinnhold og del av landskap. Samlet sett gir dette verdien viktig – B.

Skjøtsel og hensyn: Det er særlig viktig å unngå ytterligere fysiske inngrep her, men også forurensning eller tilslamming (ut over det tilstøtende vassdrag naturlig bidrar med). Som deltaområde er det viktig å se lokaliteten i sammenheng med nærliggende miljøer i sørlige deler av Rovatnet, og også unngå inngrep i dem. Samtidig er det viktig å opprettholde husdyrbeitinga her og gjerne rydde noe busker og kratt for å få et mer åpent landskap.

Figur 21 Omtalt lokalitet Leirvassbukta østside er den østlige av de to avgrenset med rød strek. Fiolett stiplet linje viser turruta som ble fulgt under feltarbeidet 08.10.2015. Lysegrønn farge er gammel avgrensning.

Figur 22 I sørvestre deler er det ei smal kantsone mot fastmark, med glisne helofyttbelter utenfor. Foto: Geir Gaarder

Figur 23 Strandsona nærmere utløpet av Sæterelva. Foto: Geir Gaarder

Figur 24 Et gammelt elveløp (eller lignende) like sør for utløpet av Sæterelva i Rovatnet. Foto: Geir Gaarder

8 *Mammaholet*

Naturtype(r):	Oseanisk berg
Delnaturtype(r):	Borealt oseanisk berg og hei
Verdi:	C (lokalt viktig)
Undersøkt/kilder:	Feltsjekk 05.09.2015
UTM:	501800 7009200

Beskrivelse

Innledning: Lokaliteten er beskrevet av John Bjarne Jordal den 04.01.2016, basert på eget feltarbeid utført den 05.09.2015. Undersøkelsen er gjort i forbindelse med et artsprosjekt på oseaniske levermoser som NTNU har for Artsdatabanken. Beskrivelse og verdisetting er basert på siste utkast (26.12.2014) av faktaark til DN-håndbok 13, med oppdatert terminologi etter NiN-2.0.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger litt avsides til i vestre del av Hemne nær grensa til Aure, sørøst for Rennsjøen og nord for Nordfjellet i Aure, rundt 300 m over havet. Berggrunnen er gneisbergarter. Løsmassene er stort sett rasmaterialer fra ovenforliggende bratt fjellside, men jordsmonnet er steinet, veldrenert og med lite fine løsmasser. Stedvis finnes torvdannelse i fuktig hei. Lokaliteten ligger i overgangen nordboreal-lavalpin vegetasjonssone og sterkt oseanisk vegetasjonsseksjon.

Naturtyper, delnaturtyper og vegetasjonstyper: Det er snakk om en nordvendt fjellhei under høye og bratte nordvendte bergvegger. Heia hadde typiske arter som bjønnskjegg, finnskjegg, rome, røsslyng, klokkelyng mm, og var dels noe fuktig.

Artsmangfold: Viktigste er en kjennetegnende art, prakttvebladmose *Scapania ornithopodioides* (forekommer på hele Vestlandet), som fikk ny nordgrense her (første funn i Sør-Trøndelag). Prakttvebladmosen ble funnet på tre delforekomster, totalt ca. 18 dm². Ellers forekommer et knippe mengdearter for denne naturtypen: fleinljå, grannkrekemose, rødmsulingmose, skyggehusemose og småstylte. Av planter forekom vanlige heiarter foruten noen litt kalkkrevende arter som bjønnbrodd, enghumbleblom, fjellfrøstjerne, gulsildre, loppestarr og svarttopp.

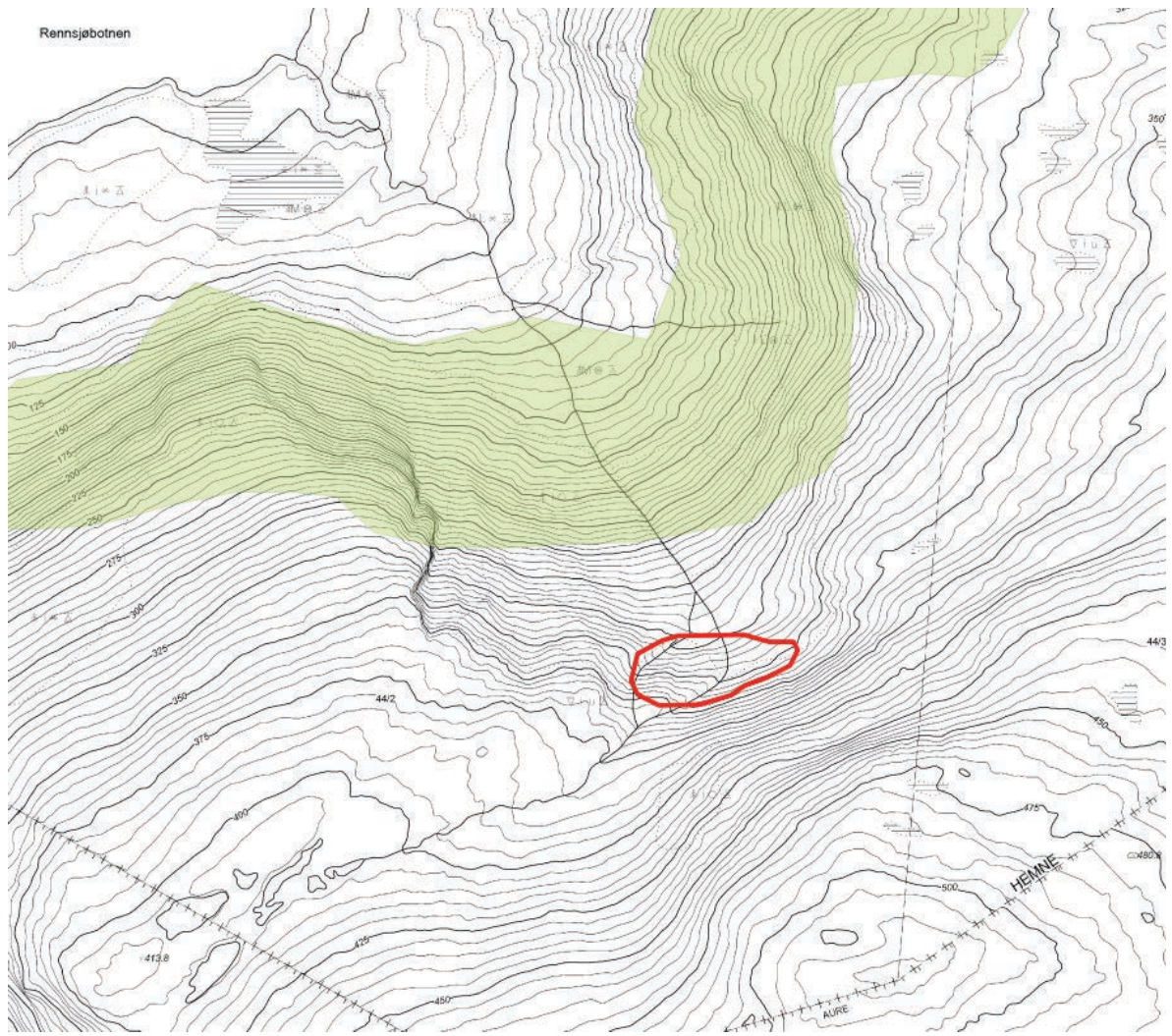
Fremmede arter: Ingen observert.

Bruk, tilstand og påvirkning: Lokaliteten har trolig vært beitet tidligere, men det er nå liten menneskelig påvirkning å spore.

Del av helhetlig landskap: Området rundt har en del nordvendte heier av lignende artsutvalg, men uten prakttvebladmose, og betraktes ikke som forvaltningsprioritert naturtype (nærmeste forekomst av denne er noen kilometer unna i MR Aure).

Begrunnelse for verdisetting: Lokaliteten oppnår lav vekt for arts mangfold (én kjennetegnende art), lav vekt på størrelse og høy vekt for påvirkning/bruk. Den får derfor verdi C (lokalt viktig).

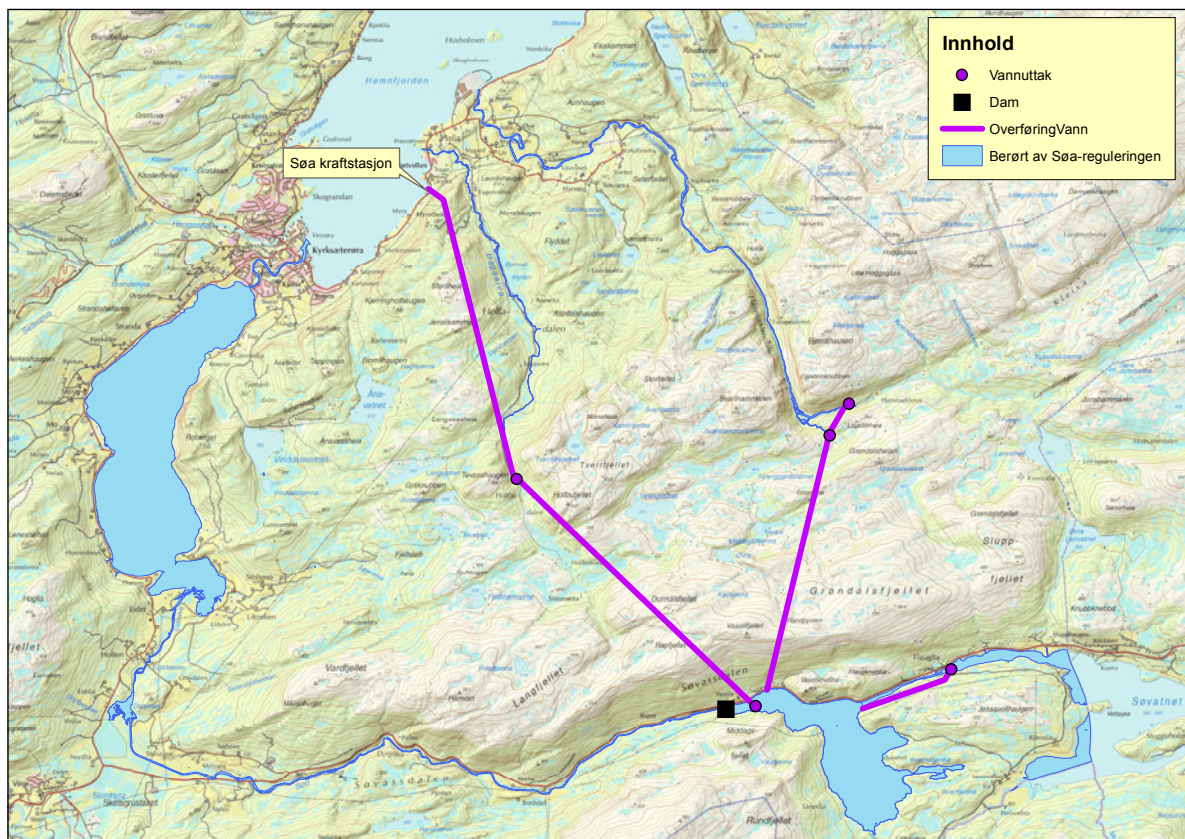
Skjøtsel og hensyn: Ingen spesielle.

Figur 25 Omtalt lokalitet Mammaholet er vist med rød strek. Det lysegrønne buktende feltet lenger ned i lia på nordsiden er en tidligere registrert naturtypelokalitet.

4 Vurdering av vassdragstilknyttede naturverdier langs Hagaelva, Hollaelva og Sòa

Sòa-vassdraget ble utbygd i 1964, med tilhørende bekkeinntak i Hagaelva og Hollaelva, se figur 26 under. Miljøvilkårene i konsesjonen skulle revideres etter 50 år og det er derfor viktig å få oversikt over hva slags naturverdier som finnes langs disse vassdragene. Med basis i eksisterende informasjon om vassdragene, feltarbeidet langs nedre deler av Sòa i 2015 og generell egen kunnskap om naturverdier langs slike vassdrag er det gjort en oppsummering av kunnskapsnivået her.

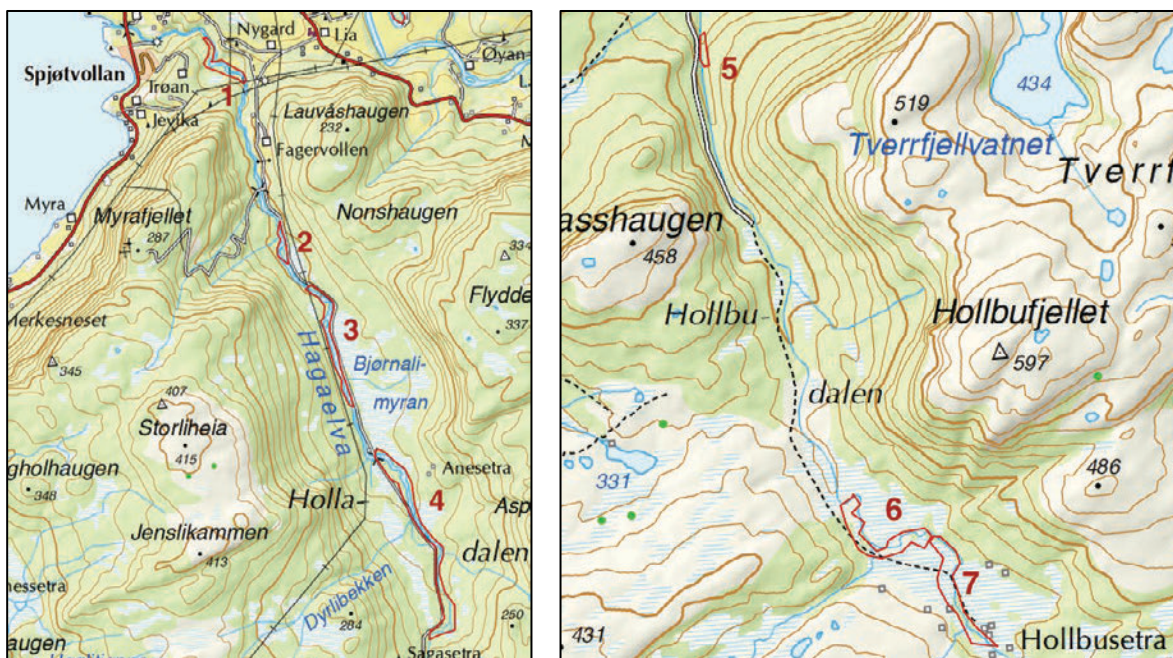

Figur 26 Kart som viser omfanget av Sòa-reguleringen fra 1964. Mottatt fra oppdragsgiver.

Eksisterende informasjon om verdifulle naturtyper og arter knyttet til vassdragene Hollaelva, Hagaelva og Sòa ble samlet inn fra Naturbase (Miljødirektoratet 2015) og Artskart (Artsdatabanken 2015) samt tidligere bekkekløftkartlegging i Hammarkleivdalen langs Hollaelva (Gaarder 2008). Videre ble potensiale for verdifulle naturtyper langs disse vassdragene undersøkt ved hjelp av flyfoto. En oversikt over resultatene er presentert under. Undersøkelsen viser at det er nokså ujevn informasjon om verdifulle naturtyper og arter knyttet til vassdragene. Ut fra flyfoto ser det ut til å være potensiale for meanderende elveløp og flere steder flommarkskog spesielt langs Hagaelva, men også langs Hollaelva. Slike miljøer er allerede påvist langs øvre deler av Hollaelva og nedre deler av Sòa. I øvre del av Sòa er det ingen områder som utpreger seg spesielt. Feltundersøkelser er likevel nødvendig for å slå fast dette med sikkerhet og eventuell bestemme verdi. Flommarkskog og elveører er viktig som naturtyper fordi de kan huse mange spesialiserte og rødlista arter som her får et konkurransefortrinn på grunn av mer eller mindre hyppige flomsituasjoner. Det er derfor viktig å opprettholde et vassdragsregime som ikke hindrer slike flomsituasjoner (Direktorat for Naturforvaltning 2007).

Hagaelva

- Hagaelva har to kjente naturbaselokaliteter, begge basert på gamle data (Aune 1976) og mangler områdebeskrivelse. Man kan dermed knapt si noe om naturverdien i området basert på disse.
 - o BN00019697 Hagaelva: Viktig bekke­drag (lokalt viktig) som strekker seg fra utløpet til Hemnefjorden og nesten opp til Hollbuvollen.
 - o BN00019728 Dyrlibekken Ø: Gråor-heggeskog (lokalt viktig) omtrent ved Jutulhaugen. Denne lokaliteten er antagelig grovt avgrensa, og nye undersøkelser er nødvendig for å oppdatere etter nye faktaark.
- Av rødlistearter som trolig er direkte tilknyttet vassdraget er det registrert:
 - o Strandsnipe (NT) ved UTM 33 øst: 1019597 nord: 9166114.
 - o Klåved (NT) ved UTM , 33 øst: 207657 nord: 7028613
- Basert på flyfoto ser det ut til å være potensielle for verdifulle naturtyper i følgende områder (se bilde under):
 1. Flommarkskog ved Sagdalen
 2. Flommarkskog ved Mjølkøya
 3. Flommarkskog ved Gammelsaga
 4. Flommarkskog ved Setervadet
 5. Bekkekløft ved Trongan
 6. Kroksjø, flomdam og meandrerende elveløp ved Hollbuvollen
 7. Flommarkskog ved Hollbuvollen

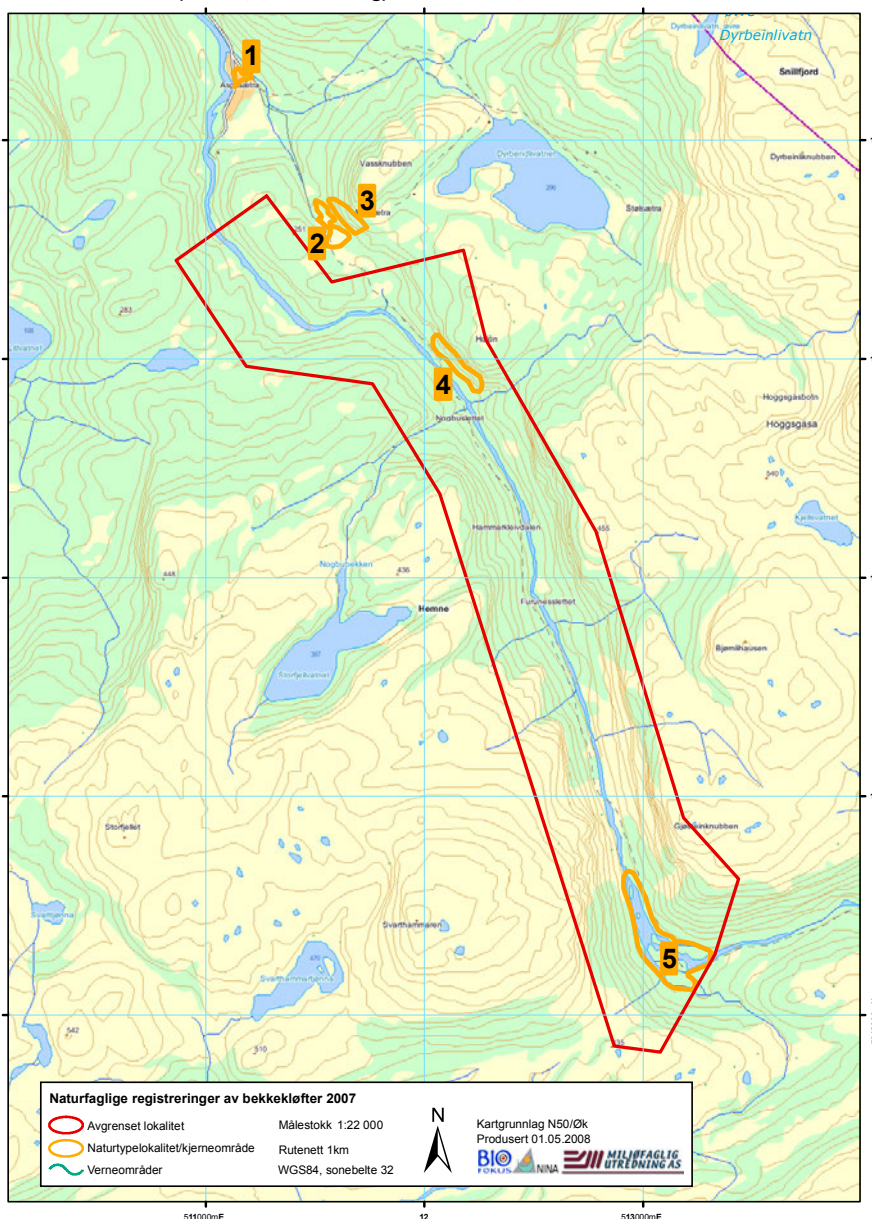

Figur 27. Områder med potensielle for verdifulle naturtyper i Hagaelva, indikert med tall som kobler de til de opplyste områdene.

Hollaelva

- I Naturbase er Hollaelva bare omfattet av en naturbaselokalitet fra 1976 som har mangelfull områdebeskrivelse. Man kan dermed ikke si noe om naturverdien i området basert på denne.
 - o BN000019698 Hollaelva: Viktig bekkeledning (lokalt viktig) som strekker seg fra utløpet til Hemnefjorden til skoggrensa i dalen under Svarthammaren.
- I forbindelse med bekkekløftundersøkelsene i Sør-Trøndelag ble Hammarkleivdalen undersøkt, dvs fra Asplisætra og opp mot Hammarkleiva (Gaarder 2008). Resultater fra denne undersøkelsen har ennå ikke kommet inn i Naturbase, men naturtypekartet er gjengitt nedenfor og viser i alt 5 naturtypelokaliteter i området, samt at kløfta i Hammarkleiva er gitt regional naturverdi (3 poeng). En av disse er et flommarksmiljø like nedenfor bekkeinntakene i øvre deler av vassdraget, med verdi lokalt viktig (C).

Hammarkleivdalen (Hemne, Sør-Trøndelag).

Figur 28 Registrerte naturtyper i Hammarkleivdalen langs Hollaelva under bekkekløftkartleggingene i 2007, samt avgrenset forslag til forvaltningsområde av bekkekløfta langs vassdraget (Gaarder 2008).

- Det finnes ingen registrerte rødlistearter i Artskart som virker direkte tilknyttet vassdraget. Gaarder (2008) oppgir funn av arter som alm (NT) og olivenlav (NT), samt en rekke rødlistede beitemarksopp på Asplisætra og i Artskart forekommer flere funn av rødlistede fuglearter, men ingen av disse vurderer vi som sterkt vassdragstilknyttet.
- Basert på flyfoto ser det ut til å være potensiale for verdifulle naturtyper i følgende områder (se figur 29).
 1. Flommarkskog ved Ratøytangen.
 2. Flommarkskog ved Kambuøyen

Figur 29. Områder med potensiale for verdifulle naturtyper i Hollaelva, indikert med tall som kobler de til de opplistede områdene.

Søa

- Kapittel 3 tar for seg verdifulle naturtyper knyttet til nedre deler av vassdraget. Her er det blant annet kjent flere flommarkskoger og elvedelta, til dels med forekomst av rødlistede og truede arter knyttet til slike miljøer. Det forekommer flere verdifulle naturtyper lenger oppe langs elva, men ingen av dem virker direkte knyttet til hovedvassdraget.
- Av forvaltningsinteressante arter knyttet til vassdraget er det registrert:
 - o Fossekall og gluttsnipe: observasjon fra 2011 ved UTM 33 øst: 1018915 nord: 9151952
 - o Klåved (NT): observasjon fra 1958 – funnet er så gammelt at det er usikkert om denne fortsatt forekommer her. Funnet ved Dyrgrova.
- Ut fra flyfoto er det ingen områder som utmerker seg som spesielt potensielle for verdifulle naturtyper øst for Søyliå.

Samlet vurdering

Det er påvist flere verdifulle flommarksmiljøer langs nedre deler av Sjøa og en langs øvre deler av Hollaelva, innenfor relevante vassdragsutsnitt. I tillegg er det potensial for slike ytterligere et par steder langs Hollaelva og flere steder langs Hagaelva. En truet, relativt sterkt vassdragstilknyttet mose (fakkeltvebladmose VU) er funnet langs nedre deler av Sjøa. Arten vil ha potensielle voksesteder flere steder langs alle tre vassdrag, i gamle, fuktige flommarkskoger. En annen rødlisteart – klåved (NT) – har flere halvgamle (1956-1977) funn langs øvre deler av Sjøa og ett langs Hagaelva. Arten er sterkt knyttet til åpne flomører og reagerer sannsynligvis kraftig negativt på reduserte vannføringer, særlig flomvannføringer. En gjennomgang av Artskart (Artsdatabanken 2015) og egen kunnskap om arten viser at den har få nyere funn i naturlige vassdragsmiljøer på Vestlandet sør for Trondheimsfjorden, bortsett fra langs Driva og Lærdalselva. Langs flere vassdrag virker den for lengst utryddet (som Rauma og i Vik kommune) og det er påfallende få nye funn nord for Driva, se figur 30 under. Det virker sannsynlig at arten står i fare for å bli utryddet innenfor naturlige voksesteder i denne regionen, med unntak av de to nevnte vassdragene (men også der er den utvilsomt i tilbakegang).

Figur 30 Status for klåved (NT) i Møre og Romsdal og sørvestlige deler av Sør-Trøndelag fylke, basert på Artskart (Artsdatabanken 2015).

Samlet sett vurderes det at Sjøa-reguleringen sannsynligvis har påvirket verdifulle vassdragstilknyttede miljøer i form av flommarkskoger og åpne elveører negativt, inkludert enkelte rødlistede og truede arter. Et mer miljøvennlig reguleringsreglement og/eller fjerning av enkelte elveforbygninger kan sannsynligvis bedre noe på dette, men det anbefales mer grundige, målrettede undersøkelser av aktuelle miljøer og arter for å kunne ta mer presist stilling til dette.

5 Kilder

Aune, E. I. 1976. Botaniske undersøkingar i samband med generalplanarbeidet i Hemne kommune, Sør-Trøndelag. Univ. Trondheim Vitensk. Mus. Rapp. Bot. Ser. 1-1976. 76 s.

Artsdatabanken 2015. Artskart. <http://artskart.artsdatabanken.no/>

Direktoratet for naturforvaltning 2007. Kartlegging av naturtyper. Verdisetting av biologisk mangfold. DN-håndbok 13, 2. utgave 2007: 1-258 + vedlegg.

Gaarder G. 2008. Naturverdier for lokalitet Hammarkleivdalen, registrert i forbindelse med prosjekt Bekkekløfter 2007, S-Trøndelag. NaRIN faktaark. BioFokus, NINA, Miljøfaglig utredning.

Kålås, J. A., Viken, Å., Henriksen, S. & Skjelseth, S. (red.) 2010. Norsk rødliste for arter 2010. Artsdatabanken, Norway.

Lindgaard, A. & Henriksen, S. (red.) 2011. Norsk rødliste for naturtyper 2011. Artsdatabanken, Trondheim.

Miljødirektoratet 2015. Naturbase. www.naturbase.no